

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

SLAĎOVÁNÍ VZDĚLÁVACÍ NABÍDKY S POTŘEBAMI TRHU PRÁCE

PILOTNÍ INFORMAČNÍ PRODUKT PRO POTŘEBY PORADENSTVÍ PRO DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ

INFORMAČNÍ PODPORA PRO VÝBĚR REKVALIFIKACE / ZVÝŠENÍ KVALIFIKACE

- Zakázka:** Zajištění koncepčního řešení v oblasti sladění vzdělávací nabídky s potřebami trhu práce, monitoringu dalšího vzdělávání včetně pilotního ověřování a realizace vybraných aktivit v těchto oblastech
- Projekt:** Koncept
- Dodavatel:** Národní vzdělávací fond, o.p.s.
úsek: Národní observatoř zaměstnanosti a vzdělávání
- Realizační tým:** Věra Czesaná – vedoucí realizačního týmu
Jiří Braňka, Zdeňka Matoušková, Marta Salavová, Martin Bakule

P4 - Finální verze produktu

30. 3. 2012

Projekt	Koncept
Zakázka	Zajištění koncepčního řešení v oblasti sladění vzdělávací nabídky s potřebami trhu práce, monitoringu dalšího vzdělávání včetně pilotního ověřování a realizace vybraných aktivit v těchto oblastech
Zadavatel	NÚV
Aktivita	2 C - Zpracování a ověření informačních produktů pro dvě skupiny odběratelů
Etapa plnění	Finální verze produktu

OBSAH

ÚVOD	4
1. VYMEZENÍ A ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY PROFESNÍ SKUPINY	5
2. SITUACE NA TRHU PRÁCE PRO PROFESNÍ SKUPINU.....	6
3. UPLATNITELNOST OSOB S DANÝM OBOREM A STUPNĚM VZDĚLÁNÍ.....	10
4. VHODNÉ SMĚRY PRO ZMĚNU NEBO ROZŠÍŘENÍ KVALIFIKACE	13

ÚVOD

Cílem tohoto informačního produktu (IP) je vybavit poradce v oblasti dalšího vzdělávání stručnými a přehlednými informacemi o situaci a vývoji na trhu práce jednotlivých specifických skupin profesí. Tento informační produkt poradci umožní klientům patřícím do příslušné profesní skupiny vysvětlit a názorně ilustrovat jejich šance na uplatnění na trhu práce, pokud nebudou ochotni k určité změně z hlediska svých znalostí a dovedností. Umožní poradci, pokud to shledá potřebným, seznámit klienta s vývojem zaměstnanosti v odvětví, ve kterém se daná profesní skupina uplatňuje, se situací osob s obdobným oborem a úrovní vzdělání na trhu práce. Vyústěním tohoto IP je přehled profesí, ve kterých by daná osoba mohla nalézt uplatnění. Tento přehled umožní poradci kombinovat znalosti o předpokladech daného klienta s informacemi o očekávaném vývoji na trhu práce a doporučit pouze ty směry rekvalifikace nebo zvýšení kvalifikace, které klientovi umožní nalézt uplatnění v profesích, které jsou z hlediska platu, nabídky pracovních příležitostí a dlouhodobé perspektivy atraktivní.

Informační produkt se skládá z následujících čtyř částí:

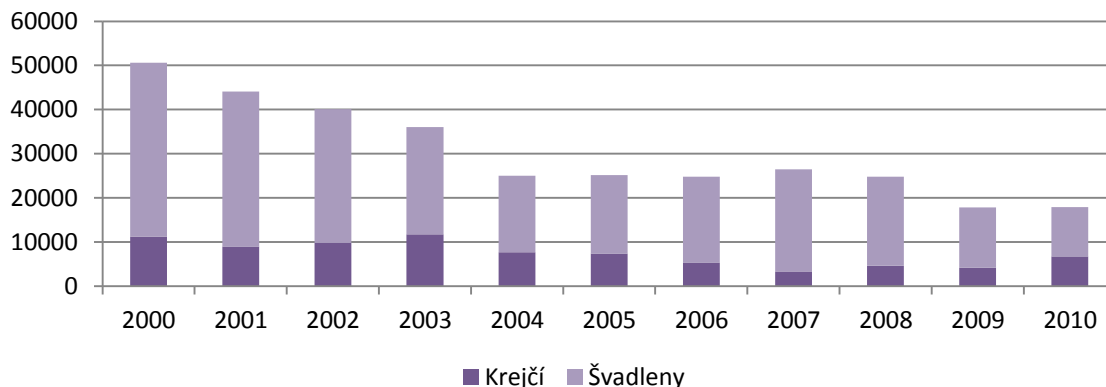
1. **Vymezení a základní charakteristiky profesní skupiny** (čtyřmístná KZAM nebo CZ-ISCO, včetně typových profesí v národní soustavě kvalifikací - NSK)
2. **Situace na trhu práce pro profesní skupinu** (zaměstnanost, nabídka, poptávka, nezaměstnanost, regionální a odvětvová struktura zaměstnanosti profesní skupiny vymezené podle klasifikace zaměstnání)
3. **Uplatnitelnost osob s daným oborem a stupněm vzdělání** (odvětvová a profesní uplatnitelnost profesní skupiny vymezené na základě optimální úrovně a oboru vzdělání)
4. **Vhodné směry pro rekvalifikace nebo zvýšení kvalifikace**

1. VYMEZENÍ A ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY profesní skupiny

Název profesní skupiny	Krejčí / Švadlena								
Názvy příslušných typových pozic / volných pracovních míst	Krejčí, šička, švadlena, vyšíváč								
Klasifikace KZAM / CZ-ISCO	KZAM 7433 - dámští a pánští krejčí a kloboučníci (kromě obsluhy šicího stroje ve výrobě) KZAM 7436 – švadleny, vyšíváči a pracovníci v příbuzných oborech (kromě obsluhy šicího stroje ve výrobě) CZ-ISCO 7531 – krejčí, kožešníci a kloboučníci CZ-ISCO 7533 – šičky, vyšíváči a pracovníci v příbuzných oborech								
Vzdělanostní struktura podle stupně vzdělání	<p>Vzdělanostní struktura (2010) - stupeň vzdělání</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Stupeň vzdělání</th> <th>Podíl (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Základní a bez vzdělání</td> <td>6%</td> </tr> <tr> <td>Vyučení</td> <td>69%</td> </tr> <tr> <td>Maturita</td> <td>25%</td> </tr> </tbody> </table> <p>Zdroj: ČSÚ - VŠPS, data za druhé čtvrtletí, propočty NVF</p> <p>V této profesní skupině převažuje středoškolské vzdělání s výučním listem. Osoby s touto vzdělanostní úrovní tvořily v roce 2010 cca 70 % profesní skupiny, 25 % mělo maturitní vzdělání.</p>	Stupeň vzdělání	Podíl (%)	Základní a bez vzdělání	6%	Vyučení	69%	Maturita	25%
Stupeň vzdělání	Podíl (%)								
Základní a bez vzdělání	6%								
Vyučení	69%								
Maturita	25%								
Vzdělanostní struktura podle oboru vzdělání a optimální obor vzdělání a stupeň vzdělání	<p>Vzdělanostní struktura (2010) - obor vzdělání</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Obor vzdělání</th> <th>Podíl (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Výroba textilu, oděvů a obuvi (ISCED 542)</td> <td>78%</td> </tr> <tr> <td>Optimální obor (neuváděn)</td> <td>22%</td> </tr> </tbody> </table> <p>Zdroj: ČSÚ - VŠPS, data za druhé čtvrtletí, propočty NVF</p> <p>Optimálním oborem vzdělání pro tuto profesní skupinu je Rámcový vzdělávací program 31-58-H/01 – Krejčí. Dle klasifikace ISCED, která je využívána pro popis oboru vzdělání ve VŠPS, má nejvhodnější vzdělávací obor – Výroba textilu, oděvů a obuvi – více než ¾ pracovníků v této profesní skupině.</p>	Obor vzdělání	Podíl (%)	Výroba textilu, oděvů a obuvi (ISCED 542)	78%	Optimální obor (neuváděn)	22%		
Obor vzdělání	Podíl (%)								
Výroba textilu, oděvů a obuvi (ISCED 542)	78%								
Optimální obor (neuváděn)	22%								

2. SITUACE NA TRHU PRÁCE PRO PROFESNÍ SKUPINU

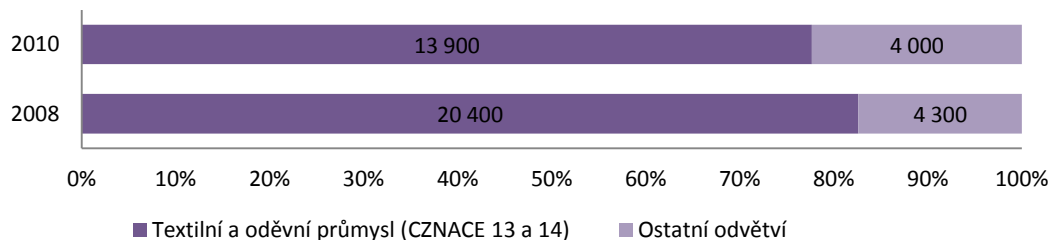
2.1 - Vývoj celkové zaměstnanosti profesní skupiny v letech 2000-2010

Zdroj: ČSÚ – VŠPS 2000-2010, data za druhé čtvrtletí příslušného roku. Propočty NVF.

Komentář: Zaměstnanost profesní skupiny krejčí / švadleny se v uplynulém období nevyvíjela příznivě. Výrazně horší situaci čelily švadleny, u kterých se počet zaměstnaných snížil v roce 2010 o téměř tři čtvrtiny oproti roku 2000. Profese krejčích zaznamenala též pokles, i když ne tak dramatický. U této profese došlo během stejného období ke snížení o 40 %.

2.2 - Odvětvová struktura zaměstnanosti profesní skupiny v roce 2008 a 2010

Zdroj: ČSÚ – VŠPS 2008,2010, data za druhé čtvrtletí příslušného roku. Propočty NVF.

Komentář: Jedná se o odvětvově velmi specifickou profesní skupinu s limitovaným uplatněním mimo textilní a oděvní průmysl. Vzhledem k tomu, že toto odvětví dlouhodobě patří k odvětvím s nejvyšším úbytkem pracovních míst, jsou šance na uplatnění malé. Podle projekce NVF¹ přijde navíc toto odvětví do roku 2020 o dalších přibližně 25 % pracovních míst, což se pochopitelně dotkne i této profesní skupiny.

¹ <http://www.budoucnostprofesi.cz/cs/vyvoj-v-odvetvich/textilie-odevy.html>

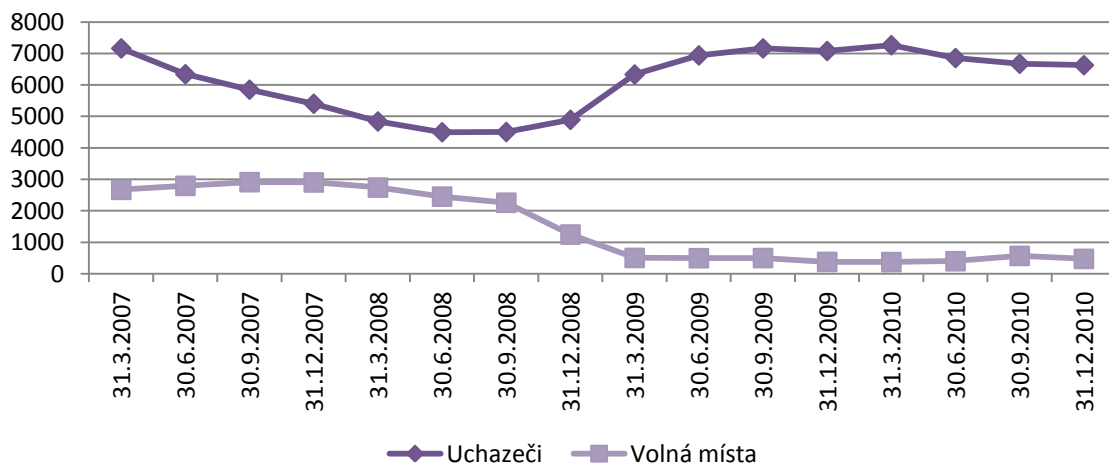
2.3 – Vývoj zaměstnanosti profesní skupiny v jednotlivých krajích (roční průměry v období let 2002-2005 a let 2006-2010)

	2002-2005	2006-2010	Pokles / růst zaměstnanosti
Hlavní město Praha	1 800	1 300	72%
Středočeský kraj	2 400	2 000	83%
Jihočeský kraj	1 600	1 100	69%
Plzeňský kraj	2 200	1 600	73%
Karlovarský kraj	500	300	60%
Ústecký kraj	1 900	1 100	58%
Liberecký kraj	1 800	1 400	78%
Královéhradecký kraj	1 300	1 500	115%
Pardubický kraj	1 600	1 100	69%
Vysočina	2 800	2 000	71%
Jihomoravský kraj	4 700	2 600	55%
Olomoucký kraj	2 700	1 800	67%
Zlínský kraj	1 800	1 600	89%
Moravskoslezský kraj	2 900	2 300	79%

Zdroj: ČSÚ – VŠPS 2002-2010, data za druhé čtvrtletí příslušného roku. Propočty NVF. Poznámka: Vzhledem k malé četnosti a tím i menší spolehlivosti dat je použito poměrně hrubé porovnání pětiletých průměrů, data jsou zaokrouhlena na celé stovky.

Komentář: Vývoj na trhu práce nebyl pro tuto profesní skupinu příznivý. Během období 2000-2010 se zaměstnanost snížila o dvě třetiny. Toto snížení se však projevilo v různých krajích rozdílně. V Jihomoravském, Olomouckém, Ústeckém a Karlovarském kraji byl propad velmi výrazný, naopak v Královéhradeckém kraji došlo k nárůstu zaměstnanosti.

2.4 – Volná pracovní místa a uchazeči o zaměstnání profesní skupiny v letech 2007-2010

Zdroj: MPSV – Integrovaný portál, propočty NVF

Komentář: O zhoršujících se šancích na uplatnění profesní skupiny krejčí / švadlena svědčí i protisměrný vývoj volných pracovních míst (VPM) a uchazečů o zaměstnání. Zatímco počet VPM výrazně poklesl, počet uchazečů naopak vzrostl. Blíže viz 3.5.

2.5 - Volná pracovní místa a uchazeči o zaměstnání profesní skupiny v letech 2007-2010 v jednotlivých krajích

Kraj	Uchazeči 2010 (průměr)	Volná místa 2010 (průměr)	Uchazeči / VPM				
			průměr za jednotlivé roky / období				
			2010	2009	2008	2007	2007-2010
UST	712	19	37,5	47,3	7,2	6,5	24,6
VYS	649	47	13,8	20,1	2	1,4	9,3
ZLN	271	12	22,6	32,3	2,6	2,2	14,9
PCE	377	20	18,9	35,9	3,4	2,4	15,1
SCK	341	104	3,3	4,1	1	1,2	2,4
PLZ	230	30	7,7	7,9	1,3	1,2	4,5
OLO	689	12	57,4	79	3,6	1,2	35,3
LBC	344	9	38,2	15,6	1,9	1,9	14,4
MSK	1 199	37	32,4	151,2	11	11,9	51,6
KVK	204	12	17,0	7,1	1,2	0,6	6,5
HKK	251	73	3,4	3,3	0,8	1,4	2,2
JČK	574	48	12,0	26,1	2,2	1,9	10,5
JMK	851	19	44,8	28,9	2,7	2,6	19,7
PHA	167	14	11,9	3,1	0,9	1,6	4,4
ČR	6 857	454	15,1	14,9	2,4	2,2	8,7

Zdroj: MPSV – Integrovaný portál, propočty NVF. Poznámka: červeně jsou označena políčka, ve kterých hodnota příslušného ukazatele dvojnásobně překračuje průměrnou hodnotu za ČR, zeleně, ve kterých se hodnota pohybuje pod polovinou hodnoty za ČR.

Komentář: Až do poloviny roku 2008 se profesní skupině na trhu práce poměrně dařilo. Podíl dva uchazeči na jedno volné pracovní místo znevýhodňoval spíše zaměstnavatele, kteří mohli mít problém vybrat vhodného uchazeče. Platilo to zejména o kraji Středočeském, Plzeňském, Karlovarském, Královéhradeckém a Praze, kde na jedno volné pracovní místo připadal v roce 2008 v průměru pouze cca jeden uchazeč s vhodnou kvalifikací. Obrat byl v recesi velmi dramatický a od té doby patří tato profesní skupina na trhu práce z pohledu uchazečů o zaměstnání k těm rizikovým. Opět platí, že každý kraj představuje z tohoto hlediska jiný příběh – velmi špatná situace z pohledu uchazečů je především na východě země (zejména Olomoucký, Jihomoravský kraj a kraj Moravskoslezský), ale také kraje na severozápadě republiky (Liberecký a Ústecký kraj) a na Vysočině. Naopak především ve Středočeském, Královéhradeckém a Plzeňském kraji zůstala situace pro zaměstnance v této profesní skupině poměrně příznivá.

2.6 - Míra nezaměstnanosti vybraných profesí v roce 2010 v %

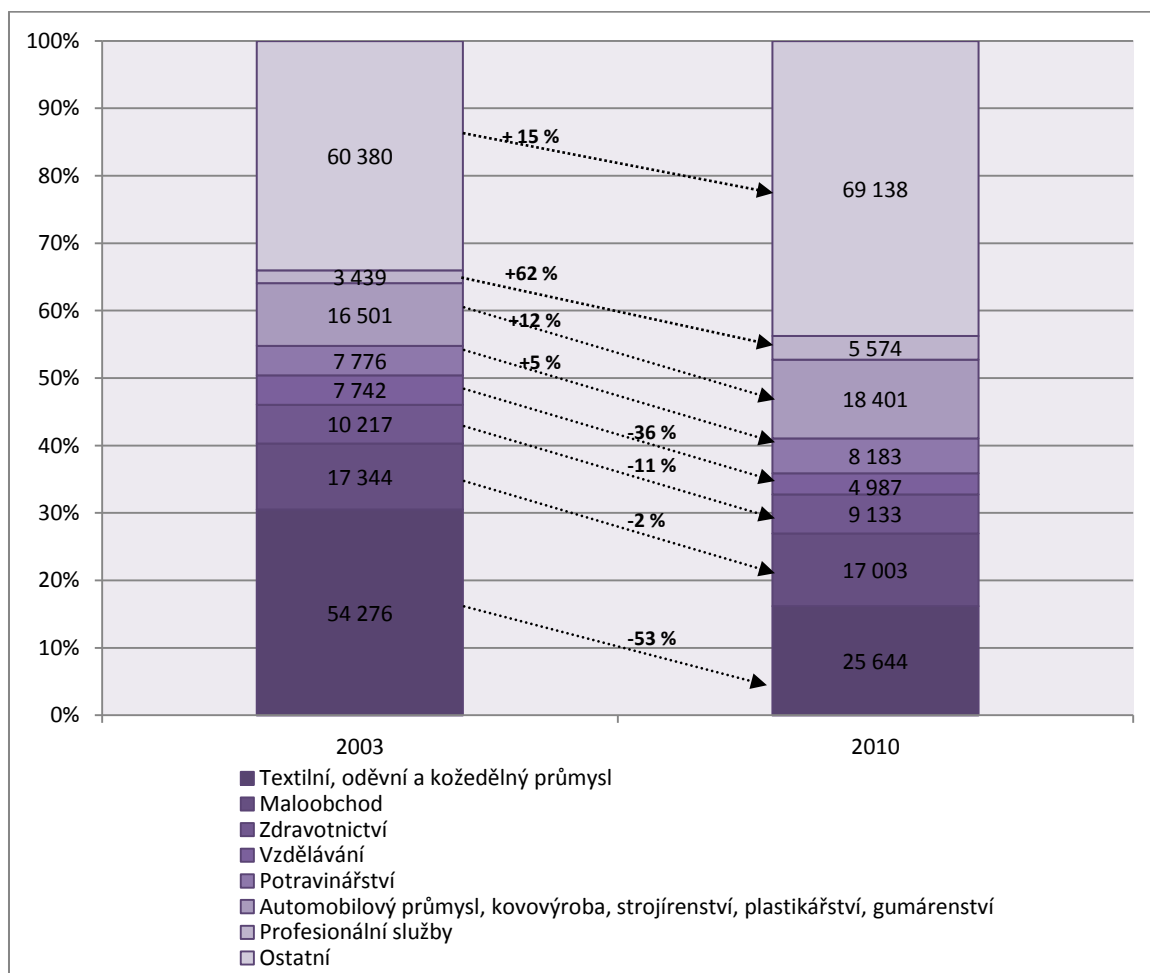
Profesní skupina	Míra nezaměstnanosti
Krejčí a švadleny	20,8
Řemeslníci (celý KZAM 7)	8,1
Obsluha textilních strojů	5,4
Montážní dělníci	8,4
Obsluha automatizovaných montážních linek	0,8
Prodávači v obchodech	15,7
Číšníci a servírky	17,0

Zdroj: MPSV – Integrovaný portál, ČSÚ – VŠPS, data za druhé čtvrtletí, propočty NVF

Komentář: Profesní skupina „krejčí a švadleny“ spadá do hlavní třídy KZAM 7 (Řemeslníci). Ve srovnání s celou touto třídou je nezaměstnanost krejčích a švadlen přibližně 2,5 krát vyšší, než je průměr pro hlavní třídu KZAM 7. Míra nezaměstnanosti krejčích a švadlen je nepříznivá i ve srovnání s profesemi, ve kterých osoby vyučené v oboru výroba textilu, oděvů a obuvi (ISCED 542) nacházely v posledních letech ve větší míře uplatnění (viz 4.2). Jedná se především o následující profese: Obsluha textilních strojů, Montážní dělníci, Obsluha automatizovaných montážních linek, Prodavači v obchodech a Čišníci a servírky. Z hlediska porovnání uplatnitelnosti je na tom z uvedených profesí nejlépe právě obsluha montážních linek, z hlediska kvalifikačních požadavků je však nejbližší Obsluha textilních strojů, která vykazala v roce 2010 druhou nejvyšší míru nezaměstnanosti v rámci porovnání vybraných skupin profesí.

3. UPLATNITELNOST OSOB S DANÝM OBOREM A STUPNĚM VZDĚLÁNÍ

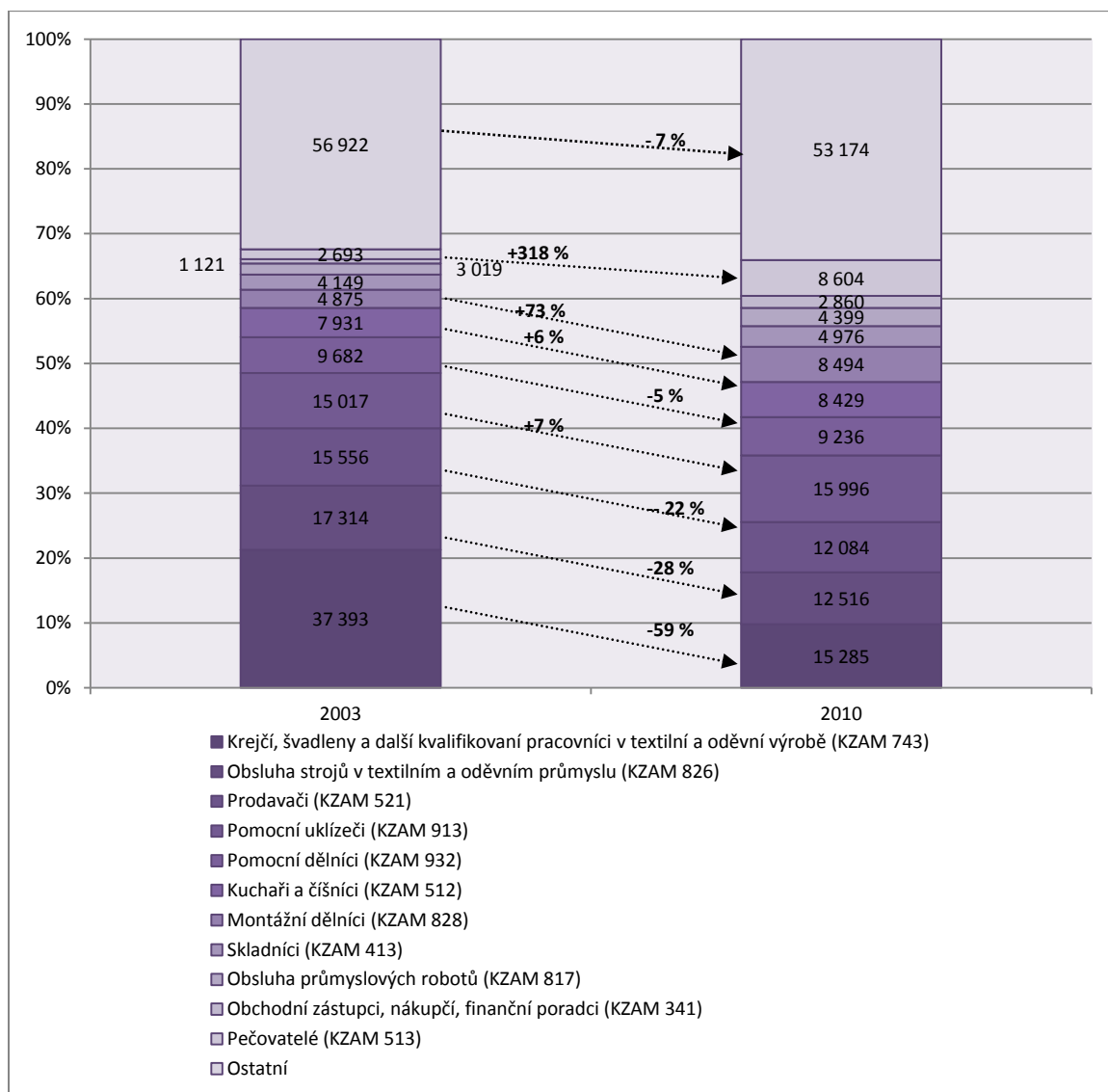
3.1 - Vývoj odvětvové uplatnitelnosti osob s daným oborem a stupněm vzdělání

Zdroj: ČSÚ – VŠPS 2002-2010, data za druhé čtvrtletí příslušného roku, propočty NVF

Komentář: V období let 2003-2010 klesl počet zaměstnaných s vyučením v oboru výroba textilu, oděvů a obuvi o téměř 20 tisíc osob, tedy o 11 %. V roce 2010 bylo s touto úrovní a oborem vzdělání zaměstnáno v ČR celkem 158 tisíc osob. Výrazně se změnila i jejich odvětvová uplatnitelnost. V dříve klíčových odvětvích textilního, oděvního a kožedělného průmyslu se zaměstnanost osob s tímto vzděláním snížila o více než polovinu. Uplatnění tito pracovníci nacházeli nově především skrze rekvalifikace v automobilovém, strojírenském, plastikářském a gumárenském průmyslu, v potravinářství a v profesionálních službách. Významným zaměstnavatelem zůstává maloobchod a zdravotnictví.

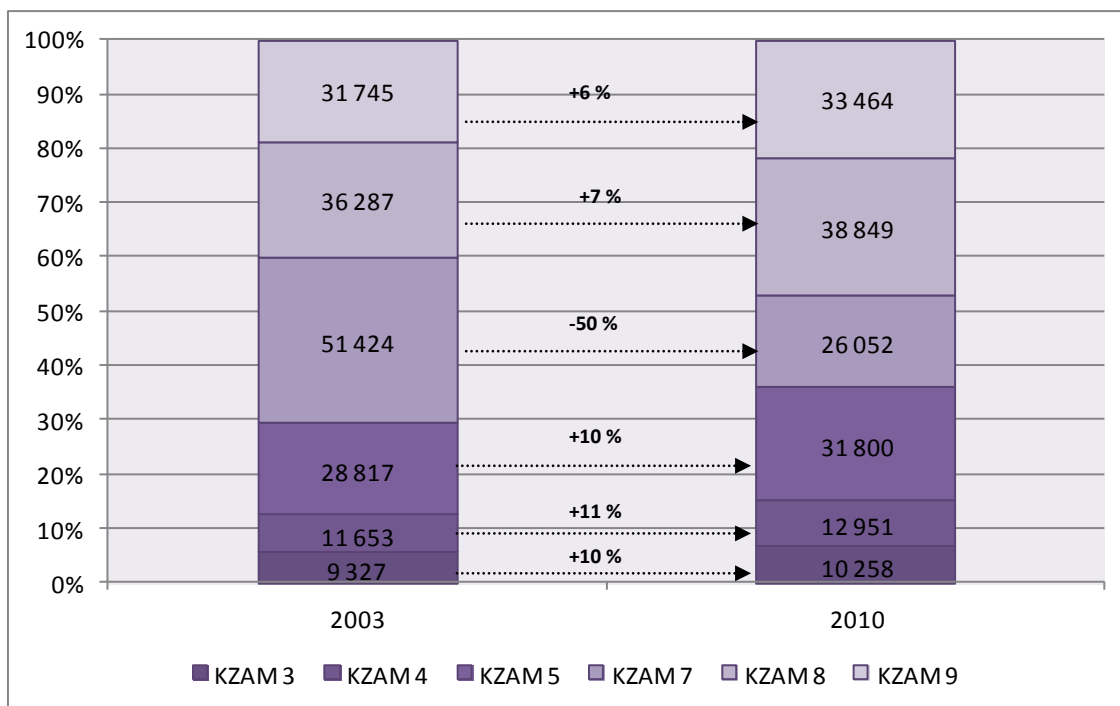
3.2 - Vývoj profesní uplatnitelnosti osob s daným oborem a stupněm vzdělání

Zdroj: ČSÚ – VŠPS 2002-2010, data za druhé čtvrtletí příslušného roku, propočty NVF

Komentář: V období let 2003-2010 se uplatnitelnost osob s vyučením v oboru výroba textilu, oděvů a obuvi v textilním, oděvním a kožedělném průmyslu citelně zhoršila a osoby s touto kvalifikací hledaly uplatnění v jiných povoláních. K největšímu nárůstu uplatnění těchto pracovníků došlo v profesní skupině pečovatелů (KZAM 513, více než trojnásobně), následovali montážní dělníci (KZAM 828, nárůst o tři čtvrtiny), pomocní uklízeči (KZAM 913, nárůst o 7 %) a kuchaři a číšníci (KZAM 512, nárůst o 6 %). Vzhledem k tomu, že celková zaměstnanost osob s touto kvalifikací klesla o 11 %, jsou i přírůstky o 6-7 % zajímavé a naznačují vhodné směry rekvalifikace pro ty, kteří hledají uplatnění.

3.3 - Vývoj profesní uplatnitelnosti pro daný obor a stupeň vzdělání (agregace na hlavní třídy KZAM)

Zdroj: ČSÚ – VŠPS 2002-2010, data za druhé čtvrtletí příslušného roku, propočty NVF

Komentář: Shrnující pohled na uplatnitelnost osob s vyučením v oboru výroba textilu, oděvů a obuvi přináší porovnání změn v uplatnitelnosti těchto osob podle hlavních profesních tříd (KZAM). Je z něj patrné, že zatímco v roce 2003 jich bylo nejvíce zaměstnáno v hlavní třídě KZAM 7 (řemeslníci a kvalifikovaní výrobci), během sedmi let jejich počet v této třídě klesl na polovinu. Část pracovníků našla nové uplatnění jako obsluha strojů a zařízení (KZAM 8, zejména v automobilovém nebo plastikářském průmyslu), jako provozní pracovníci ve službách a obchodě (KZAM 5) a co je nejméně potěšitelné, narostl podíl těch, kteří jsou zaměstnáni jako pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (KZAM 9). Obecné podmínky pro uplatnění osob s kvalifikací v textilní nebo oděvní výrobě se tak znatelně zhoršily.

4. VHODNÉ SMĚRY pro změnu nebo rozšíření kvalifikace

Název KZAM	Kód KZAM	Počet zaměstnaných (2010)	Celkový počet VPM (2010)	Uchazeči/VPM	Šance na budoucí uplatnění	Průměrná mzda (2010)
Montážní dělníci montující elektronická zařízení	8283	14 961	192	0,7	PRŮMĚRNÉ	16 682
Montážní dělníci montující elektrická zařízení	8282	12 164	146	1,1	PRŮMĚRNÉ	17 948
Obsluha šicích a vyšívacích strojů	8263	11 854	371	1,6	PRŮMĚRNÉ	16 923
Obchodní zástupci	3415	68 004	1 905	3,0	VELMI DOBRÉ	32 737
Montážní dělníci montující výrobky z kovů, plastů	8284	13 116	9	9,6	PRŮMĚRNÉ	16 351
Švadleny, vyšívači	7436	11 180	300	10,0	ŠPATNÉ	12 701
Montážní dělníci montující mechanická zařízení	8281	26 143	464	13,3	PRŮMĚRNÉ	20 359
Kuchaři	5122	77 758	1 147	13,6	PRŮMĚRNÉ	14 301
Číšníci, servírky	5123	57 225	720	16,3	PRŮMĚRNÉ	15 050
Pečovatelé v zařízení sociální péče	5132	28 070	101	25,3	VÝBORNÉ	14 445
Úředníci ve skladech	4131	68 914	217	36,7	MÍRNĚ NADPRŮMĚRNÉ	19 266
Prodavači v obchodech	5211	213 060	1 060	37,1	PRŮMĚRNÉ	14 231
Dámští a pánští krejčí a kloboučníci	7433	6 691	26	66,0	ŠPATNÉ	13 353

Zdroj: MPSV, ČSÚ – VŠPS, data za druhé čtvrtletí, propočty NVF. Poznámka: Šance na budoucí uplatnění používá následující škálu: Velmi špatné – špatné – mírně podprůměrné – průměrné – mírně nadprůměrné – velmi dobré – výborné.

Komentář: Pro zájemce, který má vzdělání v oboru textilní nebo oděvní výroby s výučním listem, připadá pro změnu nebo rozšíření kvalifikace několik variant. V tabulce jsou uvedeny hlavní profese, ve kterých v roce 2010 nacházely osoby s tímto vzděláním uplatnění. Jejich výběr se řídil jak celkovým počtem zaměstnaných osob na trhu práce, tak tím, zda zaměstnanost osob s daným stupněm kvalifikace v těchto profesích rostla (nebo alespoň neklesala). Vybrané profese jsou řazeny podle aktuální poptávky, která je vyjádřena podílem uchazečů na jedno volné pracovní místo. Čím nižší toto číslo je, tím lepší je uplatnitelnost. Dalším aspektem, který by zájemce měl vzít v úvahu, je šance na budoucí uplatnění, která je výstupem modelu zaměstnanosti NVF. Dalším kritériem je průměrná mzda, která je měřítkem atraktivity profesí v daném výběru. Je zřejmé, že téměř každá z profesí v tomto přehledu představuje pro pracovníka s kvalifikací v oboru textilní nebo oděvní výroby s výučním listem lepší variantu, než uplatnění jako krejčí či švadlena.

Při pohledu na profesní skupiny je nutné vzít v úvahu i snadnost rekvalifikace. Na základě tohoto výstupu by se zdálo logické, doporučit rekvalifikaci na obchodního zástupce, která je z hlediska průměrné mzdy i uplatnitelnosti zdaleka nejvíce atraktivní. Avšak kompetence, nutné pro úspěšný výkon této profese mohou být velice odlišné od typického kompetenčního profilu krejčího nebo švadleny a obtížnost rekvalifikace by mohla být velice vysoká. Proto je nutné tento informační produkt brát jako doplněk dalších nástrojů poradenství, především bilanční diagnostiky.